

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การประเมินการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหารของผู้บริโภคอาหารและผู้สัมผัสอาหาร: กรณีศึกษาการใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วม ณ วิทยาลัยการสาธารณสุขสุนทรินทร จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 หมวด

หมวดที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

หมวดที่ 2 เป็นแบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร แบ่งเป็น

1. การตระหนักรู้ถึงอันตรายที่เกิดจากกระบวนการผลิตอาหารก่อนถึงมือผู้บริโภค

1.1 อันตรายจากการคัดเลือกและเตรียมวัตถุดิบที่ไม่เหมาะสม (1-7 ข้อ)

1.2 อันตรายจากการใช้สารปรุงแต่งอาหาร (8-14 ข้อ)

1.3 อันตรายจากการเลือกใช้วิธีใช้ การทำความสะอาดและการเก็บภาชนะอุปกรณ์ ที่ไม่เหมาะสม (15-21 ข้อ)

1.4 อันตรายจากการเก็บรักษาอาหารที่ไม่เหมาะสม (22-28 ข้อ)

2. การตระหนักรู้ถึงการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

2.1 การปฏิบัติตนให้มีสุขนิสัยที่ดีในการปรุง ประกอบ และจับต้องอาหาร (29-35 ข้อ)

2.2 การปฏิบัติตนให้มีสุขนิสัยที่ดีในการบริโภคอาหาร (36-42 ข้อ)

2. โปรดตอบแบบสอบถามทุกส่วนและทุกข้อตามความเป็นจริงข้อมูลที่ได้จะใช้ประโยชน์ในการวิจัยโดยการวิเคราะห์ในภาพรวมเชิงสถิติเพื่อประกอบการศึกษาโดยไม่มีการเปิดเผยความลับส่วนบุคคลแต่ประการใด

3. ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วน สมบูรณ์

นางสาวกนกวรรณ ปิงศรี

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

คณะเภสัชศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำหรับผู้วิจัย

ID[ ] [ ] [ ]

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสอบถาม (สำหรับผู้บริโภคอาหาร)

คำชี้แจง จิตเครื่องหมาย / และเติมข้อมูล หน้าตัวเลือกที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ข้อ 1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง ☐ sexข้อ 2 อายุ ..... ปี ☐ ageข้อ 3 หลักสูตร ☐ curri☐ ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม)☐ ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (สาธารณสุขชุมชน)☐ ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ทันตสาธารณสุข)☐ ประกาศนียบัตรเวชกิจฉุกเฉินข้อ 4 ชั้นปีที่ ☐ ปี 1 ☐ ปี 2 ☐ classข้อ 5 ระดับการศึกษาก่อนเข้ามาเรียนในวิทยาลัยฯ ☐ educate☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า☐ อนุปริญญา หรือเทียบเท่า สาขา.....☐ ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า สาขา.....☐ สูงกว่าปริญญาตรี สาขา.....ข้อ 6 แหล่งที่มาของรายรับ ☐ source☐ ผู้ปกครองส่งเสีย☐ เงินเดือน☐ รายได้พิเศษ☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....ข้อ 7 รายรับต่อเดือน ☐ money☐ ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน☐ ตั้งแต่ 1,001 - 2,500 บาท/เดือน☐ ตั้งแต่ 2,501 - 4,000 บาท/เดือน☐ ตั้งแต่ 4,001 - 5,500 บาท/เดือน☐ สูงกว่า 5,500 บาท/เดือน

สำหรับผู้วิจัย

ข้อ 8 สถานภาพสมรส

☐ status☐ โสด   ☐ คู่   ☐ หม้าย, หย่าร้าง, แยก

ข้อ 9 ภูมิลำเนา

☐ home☐ ภาคเหนือ☐ ภาคอีสาน☐ ภาคกลาง☐ ภาคใต้ข้อ 10 ความถี่ในการซื้ออาหารหรือบริโภคอาหารจากร้านจำหน่ายอาหารในโรงอาหารของ
วิทยาลัยฯ ในช่วงระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา☐ eat☐ ไม่เคยเลย☐ เดือนละ 1-3 ครั้ง☐ สัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง☐ ทุกวัน

สำหรับผู้วิจัย

ID[ ][ ][ ]

หมวดที่ 2 การตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขภาพอาหาร

1. การตระหนักรู้ถึงอันตรายที่เกิดจากกระบวนการผลิตอาหารก่อนถึงมือผู้บริโภค

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

อันตรายอย่างยิ่ง คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอย่าง
แน่นอน

อันตราย คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มามีส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ

ไม่แน่ใจ คือ ไม่สามารถพิจารณาและตัดสินใจได้ว่าข้อความที่ให้มาเป็นเหตุให้
เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือปลอดภัยต่อสุขภาพ

ไม่อันตราย คือ ไม่เห็นว่าข้อความที่ให้มาจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ

ไม่อันตรายเลย คือ ข้อความที่ให้มาแสดงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพอย่างแน่นอน

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		อันตราย อย่างยิ่ง	อันตราย	ไม่แน่ใจ	ไม่ อันตราย	ไม่ อันตราย เลย	
1	ผักที่เก็บมาขายหลังจากเพิ่งจะผ่านการฉีดยาฆ่าแมลงสามารถนำมาประกอบอาหารได้						A 1 [ ]
2	การล้างผักเพื่อปรุงอาหารโดยใช้วิธีการแช่หรือผ่านน้ำก๊อกนานๆ						A 2 [ ]
3	ถ้ามีผงสีขาวหรือจุดสีเทาเกาะอยู่ตามใบ ลำต้นหรือเปลือก เมื่อเคี้ยวส่วนนั้นทิ้งแล้วก็ไม่จำเป็นต้องล้างผักนั้นอีก						A 3 [ ]
4	เนื้อหมูหรือเนื้อวัวที่มีเม็ดสีขาวในเนื้อสามารถนำมาประกอบอาหารได้โดยล้างเนื้อด้วยน้ำอุ่นก่อน						A 4 [ ]
5	การเลือกที่จะซื้อเนื้อแดดเดียว ปลาแดดเดียว จากร้านที่ตากขายกลางแดดริมถนน						A 5 [ ]

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		อันตราย อย่างยิ่ง	อันตราย	ไม่แน่ใจ	ไม่ อันตราย	ไม่ อันตราย เลย	
6	การเลือกซื้อเนื้อหมูต้องซื้อเนื้อหมูที่มีสีแดงสดไร้ชั้นไขมันมาปรุงอาหาร						A 6 [ ]
7	การใช้น้ำบาดาลมาประกอบอาหาร						A 7 [ ]
8	การปรุงอาหารใส่ผงชูรสเพื่อให้อาหารอร่อยมีรสชาติ						A 8 [ ]
9	การใช้ผงชูรสแบ่งขายมาปรุงอาหาร						A 9 [ ]
10	การใช้น้ำปลาหรือน้ำส้มสายชูที่มีขี้หื้อรู้จักกันทั่วไป ราคาถูก รสชาติดี แต่ไม่มีตราอย.						A10 [ ]
11	ขอสพริกเลือกใช้ขี้หื้อที่เนื้อขอสมมิตีสดกว่าธรรมชาติ						A11 [ ]
12	แม่บ้านใช้กรดจากแบตเตอรี่รถยนต์เป็นหัวน้ำส้มมาผสมน้ำส้มสายชูใช้เอง						A12 [ ]
13	การใช้สารปรุงแต่งอาหารที่หมดอายุแล้ว						A13 [ ]
14	การรับประทานขอสมมะเขือเทศที่เทออกมาจากขวดแล้วมีฟองและเนื้อขอสมไม่เป็นเนื้อเดียวกัน						A14 [ ]
15	ภาชนะบรรจุอาหารที่มีลวดลายและสีฉูดฉาดไม่เหมาะสมในการบรรจุอาหาร						A15 [ ]
16	ไม่จำเป็นต้องแยกเจียงที่ใช้หั่นอาหารสุกและอาหารดิบ						A16 [ ]
17	การเลือกใช้ภาชนะพลาสติกเพื่อใส่เครื่องปรุงรสที่มีรสเปรี้ยว เช่น น้ำส้มสายชู และน้ำจิ้ม						A17 [ ]
18	ในการดักน้ำแข็ง และน้ำผลไม้เพื่อเสิร์ฟ ใช้ทัพพีตักที่มีด้านขาวและมีสีขาวหรือสีอ่อน						A18 [ ]

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		อันตราย อย่างยิ่ง	อันตราย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ อันตราย	ไม่ อันตราย เลย	
19	ซื้อเนื้อสัตว์และตะเกียบ เก็บโดยเอา ด้ามขึ้น ในภาชนะโปร่ง						A19 [ ]
20	การเสิร์ฟน้ำโดยผู้เสิร์ฟจับบริเวณ บริเวณปากแก้ว						A20 [ ]
21	ภาชนะที่ล้างแล้วต้องใช้ผ้าเช็ดก่อน ใส่อาหารเสิร์ฟเพราะจะช่วยให้ ภาชนะนั้นสะอาดยิ่งขึ้น						A21 [ ]
22	การจุกยากันยุงไล่แมลงวันที่บินมา ตอมอาหาร						A22 [ ]
23	นำอาหารที่ปรุงสุกแล้วใส่ตู้กระจก หรือมีฝาปิดรอบให้มีมิดชิด						A23 [ ]
24	ใช้วิธีแช่อาหารสด และเครื่องดื่ม ร่วมกับน้ำแข็งบริโภคน						A24 [ ]
25	ในตู้เก็บอาหารได้วางกาวดักหนูและ จิดซอลค์ไล่แมลงเพื่อป้องกันสัตว์กัด แทะอาหาร						A25 [ ]
26	การเก็บรักษาอาหารสดจำนวนมาก ทำได้โดยการแช่อาหารลงในน้ำยา ฟอร์มาลีน						A26 [ ]
27	เก็บหัวกระเทียมแห้งไว้ในถุงตาข่าย แขวนในที่ที่อากาศโปร่ง						A27 [ ]
28	กระเทียมดอง ผักกาดดอง หรือผัก ดองต่างๆเก็บไว้ในโหลแก้วที่มีฝาปิด มิดชิด						A28 [ ]

2. การตระหนักรู้ถึงการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาควรปฏิบัติตามทั้งหมดเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพ

ควรปฏิบัติ คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาควรปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพ

ไม่แน่ใจ คือ ไม่สามารถพิจารณาและตัดสินใจได้ว่าข้อความที่ให้สมควรปฏิบัติหรือไม่สมควรปฏิบัติ

ไม่ควรปฏิบัติ คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาไม่ควรปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่เพราะอาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพ

ไม่ปฏิบัติเลย คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาต้องไม่ปฏิบัติเลยเพราะสิ่งนั้นทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอย่างแน่นอน

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		ควร ปฏิบัติ อย่างยิ่ง	ควร ปฏิบัติ	ไม่ แน่ใจ	ไม่ควร ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ เลย	
29	อาหารประเภทยำหรือลาบไม่ต้องปรุงให้เนื้อสัตว์สุก						B29 [ ]
30	ผู้สัมผัสอาหารแม้ว่าจะไว้เล็บยาวและทาเล็บ ถ้าดูสะอาดก็ไม่เป็นไร						B30 [ ]
31	ผู้สัมผัสอาหาร ไม่ล้างมือก่อนปรุงประกอบหรือเสิร์ฟอาหาร						B31 [ ]
32	ผ้าเช็ดมือผู้ปรุงและผู้เสิร์ฟใช้ร่วมกันกับผ้าเช็ดเคาน์เตอร์เสิร์ฟอาหาร						B32 [ ]
33	ในวันที่อากาศร้อนจัด ผู้สัมผัสอาหารอาจใส่เสื้อไม่มีแขนและไม่ต้องใส่หมวกคลุมผม						B33 [ ]
34	การเตรียมอาหารหรือปรุงอาหารบนพื้น						B34 [ ]
35	ทุกครั้งเมื่อไอหรือจามขณะปรุงอาหาร แม้จะไม่ป่วยก็ต้องใช้ผ้าหรือกระดาษปิดปากและจมูก						B35 [ ]

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		ควร ปฏิบัติ อย่างยิ่ง	ควร ปฏิบัติ	ไม่ แน่ใจ	ไม่ควร ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ เลย	
36	ก่อนใช้งาน ชาม ช้อน ส้อม และ ตะเกียบในการตักอาหารรับประทาน ต้องเช็ดด้วยผ้าก่อนเพื่อความสะอาด						B36 [ ]
37	ควรลวกช้อนส้อม หรือตะเกียบใน น้ำเดือดก่อนใช้เพื่อฆ่าเชื้อโรค						B37 [ ]
38	เวลาหยิบช้อนส้อมหรือตะเกียบจะหยิบ ตรงด้ามจับเสมอ						B38 [ ]
39	ผู้ที่นิยมบริโภคข้าวเหนียวด้วยมือ ต้องล้างมือด้วยน้ำสบู่ทุกครั้งก่อน รับประทานอาหาร						B39 [ ]
40	ใช้ช้อนกลางประจำสำหรับกับข้าวเมื่อ รับประทานอาหารร่วมกันหลายคน						B40 [ ]
41	การปรุงอาหารด้วยพริกป่นหรือถั่วลิสง ป่นที่เกาะกันเป็นก้อนและมีไขมัน						B41 [ ]
42	ไม่รับประทานอาหารจากภาชนะใส่ อาหารที่มีสีฉูดฉาดชวนรับประทาน						B42 [ ]

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบทดสอบอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

แบบสอบถาม

เรื่อง การประเมินการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหารของ
ผู้บริโภคร้านอาหารและผู้สัมผัสอาหาร: กรณีศึกษาการใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาล
อาหารแบบมีส่วนร่วม ณ วิทยาลัยการสาธารณสุขสุรินทร์ จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 หมวด

หมวดที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

หมวดที่ 2 เป็นแบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อ
การสุขาภิบาลอาหาร แบ่งเป็น

1. การตระหนักรู้ถึงอันตรายที่เกิดจากกระบวนการผลิตอาหารก่อนถึงมือผู้บริโภค

1.2 อันตรายจากการคัดเลือกและเตรียมวัตถุดิบที่ไม่เหมาะสม (1-7 ข้อ)

1.2 อันตรายจากการใช้สารปรุงแต่งอาหาร (8-14 ข้อ)

1.3 อันตรายจากการเลือกใช้วิธีใช้ การทำความสะอาดและการเก็บภาชนะ
อุปกรณ์ ที่ไม่เหมาะสม (15-21 ข้อ)

1.4 อันตรายจากการเก็บรักษาอาหารที่ไม่เหมาะสม (22-28 ข้อ)

2. การตระหนักรู้ถึงการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

2.1 การปฏิบัติตนให้มีสุขนิสัยที่ดีในการปรุง ประกอบ และจัดอาหาร
(29-35 ข้อ)

2.2 การปฏิบัติตนให้มีสุขนิสัยที่ดีในการบริโภคอาหาร (36-42 ข้อ)

4. โปรดตอบแบบสอบถามทุกส่วนและทุกข้อตามความเป็นจริงข้อมูลที่ได้จะใช้
ประโยชน์ในการวิจัยโดยการวิเคราะห์ในภาพรวมเชิงสถิติเพื่อประกอบการศึกษาโดย
ไม่มีการเปิดเผยความลับส่วนบุคคลแต่ประการใด

5. ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วน สมบูรณ์

นางสาวกนกวรรณ ปิงศรี

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

คณะเภสัชศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สำหรับผู้วิจัย

ID [ ] [ ] [ ] [ ]

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบทดสอบ (สำหรับผู้สัมภาษณ์)

คำชี้แจง จดเครื่องหมาย / และเติมข้อมูล หน้าตัวเลือกที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

ข้อ 1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง ☐ sexข้อ 2 อายุ ..... ปี ☐ ageข้อ 3 สถานภาพสมรส ☐ status☐ โสด ☐ คู่ ☐ หม้าย, หย่าร้าง, แยกข้อ 4 ระดับการศึกษา ☐ educate☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า☐ อนุปริญญา หรือเทียบเท่า สาขา.....☐ ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า สาขา.....☐ สูงกว่าปริญญาตรี สาขา.....ข้อ 5 รายได้ต่อเดือน ☐ money☐ ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน☐ ตั้งแต่ 1,001 - 2,500 บาท/เดือน☐ ตั้งแต่ 2,501 - 4,000 บาท/เดือน☐ ตั้งแต่ 4,001 - 5,500 บาท/เดือน☐ สูงกว่า 5,500 บาท/เดือนข้อ 6 ภูมิลำเนา ☐ home☐ ภาคเหนือ☐ ภาคอีสาน☐ ภาคกลาง☐ ภาคใต้

สำหรับผู้วิจัย

ID [ ] [ ] [ ]

หมวดที่ 2 การตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

1. การตระหนักรู้ถึงอันตรายที่เกิดจากกระบวนการผลิตอาหารก่อนถึงมือผู้บริโภค

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

อันตรายอย่างยิ่ง คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอย่าง
แน่นอน

อันตราย คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มามีส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ

ไม่แน่ใจ คือ ไม่สามารถพิจารณาและตัดสินใจได้ว่าข้อความที่ให้มาเป็นเหตุให้
เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือปลอดภัยต่อสุขภาพ

ไม่อันตราย คือ ไม่เห็นว่าข้อความที่ให้มาจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ

ไม่อันตรายเลย คือ ข้อความที่ให้มาแสดงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพอย่างแน่นอน

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		อันตราย อย่างยิ่ง	อันตราย	ไม่แน่ใจ	ไม่ อันตราย	ไม่ อันตราย เลย	
1	ผักที่เก็บมาขายหลังจากเพิ่งจะผ่านการฉีดยาฆ่าแมลงสามารถนำมาประกอบอาหารได้						A 1 [ ]
2	การล้างผักเพื่อปรุงอาหาร โดยใช้วิธีการแช่หรือผ่านน้ำก๊อกนานๆ						A 2 [ ]
3	ถ้ามีผงสีขาวหรือจุดสีเทาเกาะอยู่ตามใบ ลำต้นหรือเปลือก เมื่อเด็ดส่วนนั้นทิ้งแล้วก็ไม่จำเป็นต้องล้างผักนั้นอีก						A 3 [ ]
4	เนื้อหมูหรือเนื้อวัวที่มีเม็ดสีขาวในเนื้อสามารถนำมาประกอบอาหารได้โดยล้างเนื้อด้วยน้ำอุ่นก่อน						A 4 [ ]
5	การเลือกที่จะซื้อเนื้อแดดเดียว ปลาแดดเดียว จากร้านที่ตากขายกลางแดดริมถนน						A 5 [ ]

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		อันตราย อย่างยิ่ง	อันตราย	ไม่แน่ใจ	ไม่ อันตราย	ไม่ อันตราย เลย	
6	การเลือกซื้อเนื้อหมูต้องซื้อเนื้อหมูที่มี สีแดงสดไร้ชั้นไขมันมาปรุงอาหาร						A 6 [ ]
7	การใช้น้ำบาดาลมาประกอบอาหาร						A 7 [ ]
8	การปรุงอาหารใส่ผงชูรสเพื่อให้ อาหารอร่อยมีรสชาติ						A 8 [ ]
9	การใช้ผงชูรสแบ่งขายมาปรุงอาหาร						A 9 [ ]
10	การใช้น้ำปลาหรือน้ำส้มสายชูที่มี ยี่ห้อรู้จักกันทั่วไป ราคาถูก รสชาติดี แต่ไม่มีตรา อย.						A10 [ ]
11	ขอสหกรเลือกใช้ยี่ห้อที่เนื้อขอสมีสี สดกว่าธรรมชาติ						A11 [ ]
12	แม่บ้านใช้กรดจากแบตเตอรี่รถยนต์ เป็นหัวน้ำส้มมาผสมน้ำส้มสายชูใช้ เอง						A12 [ ]
13	การใช้สารปรุงแต่งอาหารที่หมดอายุ แล้ว						A13 [ ]
14	การรับประทานขอสมะเชื้อเทศที่เท ออกมาจากขวดแล้วมีฟองและเนื้อ ขอสไม่เป็นเนื้อเดียวกัน						A14 [ ]
15	ภาชนะบรรจุอาหารที่มีลวดลายและ สีสันทดใสเหมาะสมในการบรรจุ อาหาร						A15 [ ]
16	ไม่จำเป็นต้องแยกเขียงที่ใช้หั่นอาหาร สุกและอาหารดิบ						A16 [ ]
17	การเลือกใช้ภาชนะพลาสติกเพื่อใส่ เครื่องปรุงรสที่มีรสเปรี้ยว เช่น น้ำส้มสายชู และน้ำจิ้ม						A17 [ ]
18	ในการดกน้ำแข็ง และน้ำผลไม้เพื่อ เสิร์ฟ ใช้ทัพพีตักที่มีด้านยาวและมีสี ขาวหรือสีอ่อน						A18 [ ]

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		อันตราย อย่างยิ่ง	อันตราย	ไม่แน่ใจ	ไม่ อันตราย	ไม่ อันตราย เลย	
19	ซอสส้มและตะเกียบ เก็บโดยเอา ด้ามขึ้น ในภาชนะโปร่ง						A19 [ ]
20	การเสิร์ฟน้ำโดยผู้เสิร์ฟจับบริเวณ บริเวณปากแก้ว						A20 [ ]
21	ภาชนะที่ล้างแล้วต้องใช้ผ้าเช็ดก่อน ใส่อาหารเสิร์ฟเพราะจะช่วยให้ ภาชนะนั้นสะอาดยิ่งขึ้น						A21 [ ]
22	การจุกยากันบู่งไล่แมลงวันที่บินมา ตอมอาหาร						A22 [ ]
23	นำอาหารที่ปรุงสุกแล้วใส่ตู้กระจก หรือมีฝาปิดครอบให้มิดชิด						A23 [ ]
24	ใช้วิธีแช่อาหารสด และเครื่องดื่มน้ำ ร่วมกับน้ำแข็งบริโภคน้ำ						A24 [ ]
25	ในตู้เก็บอาหารได้วางกาวดักหนูและ ฉีดพ่นไล่แมลงเพื่อป้องกันสัตว์กัด แทะอาหาร						A25 [ ]
26	การเก็บรักษาอาหารสดจำนวนมาก ทำได้โดยการแช่อาหารลงในน้ำยา ฟอร์มาลิน						A26 [ ]
27	เก็บหัวกระเทียมแห้งไว้ในถุงตาข่าย แขวนในที่ที่อากาศโปร่ง						A27 [ ]
28	กระเทียมดอง ผักกาดดอง หรือผัก ดองต่างๆเก็บไว้ในโหลแก้วที่มีฝาปิด มิดชิด						A28 [ ]

3. การตระหนักรู้ถึงการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาควรปฏิบัติตามทั้งหมดเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพ

ควรปฏิบัติ คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาควรปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพ

ไม่แน่ใจ คือ ไม่สามารถพิจารณาและตัดสินใจได้ว่าข้อความที่ให้สมควรปฏิบัติหรือไม่สมควรปฏิบัติ

ไม่ควรปฏิบัติ คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาไม่ควรปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่เพราะอาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพ

ไม่ปฏิบัติเลย คือ คิดเห็นว่าข้อความที่ให้มาต้องไม่ปฏิบัติเลยเพราะสิ่งนั้นทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอย่างแน่นอน

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		ควร ปฏิบัติ อย่างยิ่ง	ควร ปฏิบัติ	ไม่ แน่ใจ	ไม่ควร ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ เลย	
29	อาหารประเภทยำหรือลาบไม่ต้องปรุงให้เนื้อสัตว์สุก						B29 [ ]
30	ผู้สัมผัสอาหารแม้ว่าจะไว้เล็บยาวและทาเล็บ ถ้าคุสะอาดก็ไม่เป็นไร						B30 [ ]
31	ผู้สัมผัสอาหารไม่ล้างมือก่อนปรุงประกอบหรือเสิร์ฟอาหาร						B31 [ ]
32	ผ้าเช็ดมือผู้ปรุงและผู้เสิร์ฟใช้ร่วมกันกับผ้าเช็ดเคาน์เตอร์เสิร์ฟอาหาร						B32 [ ]
33	ในวันที่อากาศร้อนจัด ผู้สัมผัสอาหารอาจใส่เสื้อไม่มีแขนและไม่ต้องใส่หมวกคลุมผม						B33 [ ]
34	การเตรียมอาหารหรือปรุงอาหารบนพื้น						B34 [ ]
35	ทุกครั้งเมื่อไอหรือจามขณะปรุงอาหาร แม้จะไม่ป่วยก็ต้องใช้ผ้าหรือกระดาษปิดปากและจมูก						B35 [ ]

ข้อที่	ข้อคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง	ควรปฏิบัติ	ไม่แน่ใจ	ไม่ควรปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติเลย	
36	ก่อนใช้งาน ชาม ช้อน ส้อม และตะเกียบในการตักอาหารรับประทาน ต้องเช็ดด้วยผ้าก่อนเพื่อความสะดวก						B36 [ ]
37	ควรลวกช้อนส้อม หรือตะเกียบในน้ำเดือดก่อนใช้เพื่อฆ่าเชื้อโรค						B37 [ ]
38	เวลาหยิบช้อนส้อมหรือตะเกียบจะหยิบตรงด้ามจับเสมอ						B38 [ ]
39	ผู้ที่นิยมบริโภคข้าวเหนียวด้วยมือ ต้องล้างมือด้วยน้ำสบู่ทุกครั้งก่อนรับประทานอาหาร						B39 [ ]
40	ใช้ช้อนกลางประจำสำหรับกับข้าวเมื่อรับประทานอาหารร่วมกันหลายคน						B40 [ ]
41	การปรุงอาหารด้วยพริกป่นหรือถั่วลิสงป่นที่เกาะกันเป็นก้อนและมีใยสีขาว						B41 [ ]
42	ไม่รับประทานอาหารจากภาชนะใส่อาหารที่มีสีฉูดฉาดชวนรับประทาน						B42 [ ]

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบทดสอบอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

ภาคผนวก ข
แผนการจัดกิจกรรม

โปรแกรมการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วม

เครื่องมือวิจัยสำหรับวิทยานิพนธ์เรื่อง

การประเมินการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

ของผู้บริโภคอาหารและผู้สัมผัสอาหาร: กรณีศึกษาการใช้โปรแกรม

การเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วม ณ วิทยาลัย

การสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น

1. กระบวนการสร้างโปรแกรมการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วม

โปรแกรมการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วม สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และกระบวนการกลุ่ม ผู้วิจัยพบแนวความคิดว่าการจัดให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้น ต้องให้กลุ่มตัวอย่างได้วิเคราะห์และถ่ายทอดประสบการณ์เดิมของตนเอง เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสะท้อนความคิดด้วยการพูดคุยและการเขียน การเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขาภิบาลอาหารไม่ใช่เกิดขึ้นจากผู้ให้การอบรมบรรยายเพียงอย่างเดียวแต่บทบาทของผู้ให้การอบรมจะเป็นผู้นำทางแล้วผู้รับการอบรมจึงคิดต่อยอดจนเกิดเป็นความคิดรวบยอดของตนเอง และเพื่อตรวจสอบการนำเอาสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้หากไม่สามารถฝึกปฏิบัติด้วยตนเองโดยตรงก็สามารถใช้สถานการณ์จำลองหรือกรณีศึกษาเข้ามาเป็นตัวช่วยประยุกต์แนวคิด ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จึงต้องอาศัยกระบวนการกลุ่มย่อยในทุกๆกระบวนการ นอกจากนี้การใช้สื่อประกอบการอบรมที่สามารถกระตุ้นให้ผู้รับการอบรมได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งตา หู ฟัง ปากพูด มือเขียน จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ชนิดของสื่อที่สามารถบอกเล่าถึงเนื้อหาสาระและชี้ให้เห็นความสำคัญของการสุขาภิบาลอาหารในทุกขั้นตอนของกระบวนการของการปรุงประกอบอาหารจนกระทั่งสำเร็จเป็นอาหารที่วางจำหน่ายในร้านจำหน่ายอาหารนั้นคือพิจารณาวัตถุดิบในการปรุงประกอบอาหาร (input) กระบวนการปรุงประกอบอาหาร (process) อาหารที่ปรุงประกอบสำเร็จพร้อมบริโภค (output) และผลจากการรับประทานอาหารที่ปรุงประกอบนั้น (outcome) ตลอดจนสามารถสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกนึกถึงและต้องระวังตัวเองจากอาหารที่มีสิ่งปนเปื้อนอันอาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพและสื่อที่ควรเป็นที่นิยมใช้โดยทั่วไปนั่นคือสื่อในรูปแบบของวิดีโอซีดี

เมื่อผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นชอบในหลักการแล้วผู้วิจัยจึงสร้างโปรแกรมการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

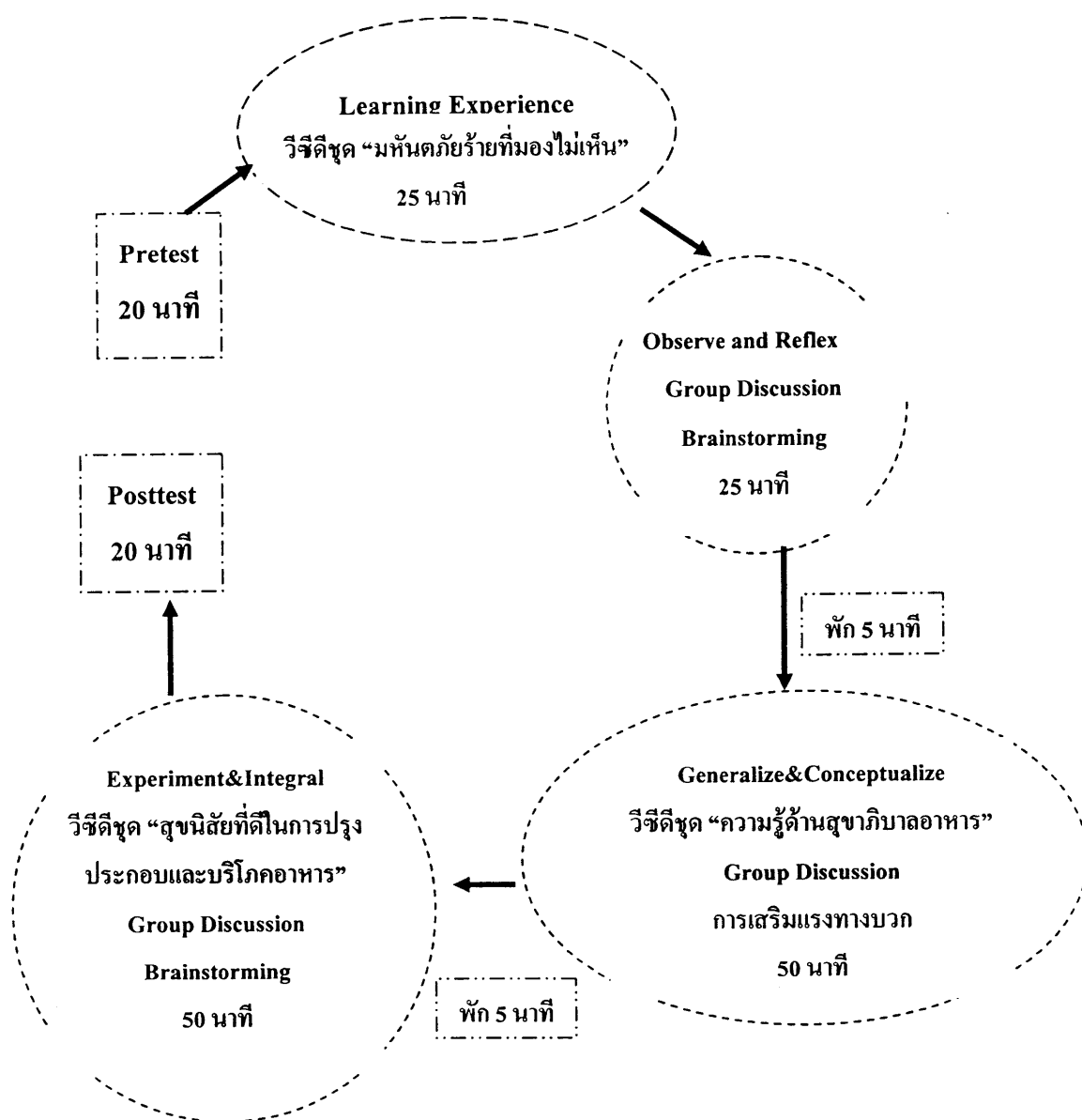
1. ประยุกต์การเรียนรู้เชิงประสบการณ์และกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1.) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 2.) การสะท้อนความคิด 3.) การเกิดความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด 4.) การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด

2. สื่อวีซีดีประกอบการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มี 4 ชุด ได้แก่ 1.) ชุดมหันตภัยร้ายที่มองไม่เห็น 2.) ชุดความรู้ด้านสุขาภิบาลอาหาร 3.) ชุดสุขนิสัยที่ดีในการปรุงประกอบและบริโภคอาหาร 4.) ชุดสุขนิสัยที่ดีในการปรุงประกอบและบริโภคอาหารฉบับเฉลย

ภายหลังการสร้างโปรแกรมนี้สำเร็จแล้วได้นำเสนอโปรแกรมนี้ในการอบรมโครงการโรงเรียนอาหารปลอดภัยให้กับ อาจารย์ผู้รับผิดชอบงานโภชนาการในสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านโภชนาการและงานสุขาภิบาลอาหารโรงเรียน หลังจากการนำเสนอโปรแกรมนี้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับโปรแกรม จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงโปรแกรมให้สมบูรณ์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำมาทดลองใช้ (Try out) อีกครั้งหนึ่งกับนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดขอนแก่น รุ่นปีการศึกษา 2547 ก่อนสำเร็จการศึกษา จำนวน 60 คน

2. ขั้นตอนการใช้โปรแกรมการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 1 การทดสอบก่อนดำเนินการวิจัย ในหมวดที่ 1 และ 2 ของแบบสอบถาม

อุปกรณ์เครื่องมือที่ต้องใช้ ได้แก่ แบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

วิธีดำเนินการ

1. ผู้ช่วยวิจัยแจกแบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหารและปากกา
2. ผู้วิจัยอธิบายขั้นตอนการกรอกแบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร ระบุให้ผู้เข้าอบรมลงรหัสลับส่วนตัว 4 ตัวอักษรเพื่อใช้ร่วมกิจกรรมตลอดโปรแกรมการเรียนรู้ และแจ้งผู้เข้าอบรมว่าให้ตอบแบบสอบถามตามความรู้สึของท่านโดยไม่มีอะไรถูกและไม่มีอะไรผิด
3. ผู้เข้าอบรมทำแบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหารใช้เวลา 20 นาที
4. ผู้ช่วยวิจัยเก็บแบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร
5. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของโปรแกรมการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารแบบมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 2 การเรียนรู้เชิงประสบการณ์

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารที่อาศัยประสบการณ์เดิมของตนเอง และปรับเปลี่ยนให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อุปกรณ์เครื่องมือที่ต้องใช้ ได้แก่

1. ไมโครโฟนและเครื่องขยายเสียง
2. เครื่องเล่นวีซีดี
3. LCD Projector
4. กระดาษ A4

วิธีดำเนินการ

1. ผู้ช่วยวิจัยแจกกระดาษ A4 คนละ 1 แผ่น และให้ผู้เข้าอบรมเขียนรหัสลับส่วนตัวบนมุมกระดาษด้วย

2. ผู้วิจัยมอบหมายโจทย์ให้ผู้เข้าอบรมได้คิดระหว่างการชมวีซีดี โดยให้ผู้เข้าอบรมสรุปสิ่งที่ได้ ในกระดาษ A4 ที่แจกให้ ในประเด็นที่ว่าวีซีดีชุดที่กำลังจะเปิดต่อไปนี้จะพบปัญหาด้านสุขภาพอาหารอะไรบ้าง อะไรคือสาเหตุ และอะไรคือผล จากนั้น ฉายวีซีดีชุด “มหันตภัยร้ายที่มองไม่เห็น” (ความยาว 6 นาที)

หมายเหตุ โจทย์ที่มอบหมายให้ในข้อนี้รวมกับชมวีซีดีใช้ระยะเวลา 10-15 นาที

3. หลังจากชมวีซีดีเมื่อผู้เข้าอบรมตอบโจทย์ในข้อ 2. เสร็จแล้วหรือครบระยะเวลา 15 นาที ผู้วิจัยมอบหมายโจทย์เพิ่ม 1 ข้อคือ ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนได้ระลึกถึงประสบการณ์เดิมของตนเองเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพอาหารที่เคยพบเห็นหรือเคยเกิดเหตุการณ์กับตนเอง พร้อมกันนั้นให้ผู้เข้าอบรมวิเคราะห์ด้วยตนเองจากประสบการณ์และความรู้เดิมที่มีว่าอะไรคือสาเหตุ และอะไรคือผล ที่เกิดขึ้นจากปัญหานั้นใช้ระยะเวลาตอบโจทย์ข้อนี้ประมาณ 5-10 นาที

หมายเหตุ เมื่อครบระยะเวลาผู้วิจัยแจ้งให้ผู้เข้าอบรมวางปากกาเพื่อเข้าสู่กระบวนการต่อไป ทั้งนี้แม้ว่ามีผู้เข้าอบรมบางส่วนตอบโจทย์ยังไม่สมบูรณ์ก็ไม่เป็นไรเพราะถือว่าเป็นขั้นนำ (Warm up) ของกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การสะท้อนความคิด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีปฏิสัมพันธ์ด้วยตนเองและระหว่างผู้เข้าอบรมกับผู้สอน
2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดการสื่อสารด้วยการพูดและการเขียนอันเป็นเครื่องมือสำคัญใน

การแลกเปลี่ยนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้

อุปกรณ์เครื่องมือที่ต้องใช้ ได้แก่

1. ไมโครโฟนและเครื่องขยายเสียง
2. กระดาษ A4
3. กระดาษปรู๊ฟ
4. ปากกาเคมี

วิธีดำเนินการ

1. ให้ผู้เข้าอบรมเข้ากลุ่มย่อย กลุ่มละ 10 คน ตามความสมัครใจและตั้งชื่อกลุ่มของตนเอง
2. ผู้ช่วยวิจัยแจกกระดาษ A4 กระดาษปรู๊ฟและปากกาเคมี เพื่อใช้ประกอบการอภิปรายกลุ่มย่อย
3. ให้ผู้เข้าอบรมอภิปรายกลุ่มในปัญหาสุขภาพโภชนาการที่ตนพบเห็น และร่วมกันวิเคราะห์ว่าปัญหาที่แต่ละคนคิดเป็นปัญหาลึบหรือไม่
4. ให้กลุ่มเลือกปัญหาออกมา 3 ปัญหาที่สมาชิกในกลุ่มลงการตระหนักรู้ว่ามีความสำคัญที่สุดหรือเป็นปัญหาที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยมากที่สุดเพื่อร่วมกันอภิปรายว่า
  - ปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไขหรือไม่
  - ถ้าปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขจะเกิดปัญหาอย่างไรตามมา
  - ปัญหาเหล่านี้แต่ละปัญหามีสาเหตุจากอะไร โดยอาศัยประสบการณ์เดิมในการวิเคราะห์
  - ควรแก้ไขปัญหานี้อย่างไร ให้เห็นเป็นรูปธรรม
5. ผู้ช่วยวิจัย 1 คนจะช่วยดูแลกิจกรรมกลุ่ม 1-2 กลุ่ม เพื่อเป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้เข้าอบรมและผู้วิจัย ตลอดจนควบคุมเวลาของกิจกรรมกลุ่มให้สำเร็จภายในเวลา 20 นาที
6. เมื่อครบเวลา ให้ผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมกระดาษคำตอบของแต่ละกลุ่มไว้เป็นกลุ่มๆ ซึ่งข้อมูลคำตอบในขั้นนี้จะแจกคืนให้แต่ละกลุ่มเพื่อใช้ในขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด

-----พัก 5 นาที-----

ขั้นที่ 4 ความเข้าใจและการเกิดความคิดรวบยอด

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพโภชนาการ โดยมีผู้สอนเป็นผู้นำทางและผู้เข้าอบรมประสานต่อจนเกิดความคิดนั้นสมบูรณ์เป็นความคิดรวบยอดของตนเอง

อุปกรณ์เครื่องมือที่ต้องใช้ ได้แก่

1. ไมโครโฟนและเครื่องขยายเสียง
2. เครื่องเล่นวีซีดี

3. LCD Projector
4. กระดาษ A4
5. วีซีดีชุด “ความรู้ด้านสุขาภิบาลอาหาร” (ความยาว 18.30 นาที)
6. แบบฟอร์มการให้คะแนนบทสรุปทางความคิด
7. ขอรางวัล 3 ชั้น

วิธีดำเนินการ

1. ผู้ช่วยวิจัยแจกกระดาษ A4 ให้ผู้เข้าอบรมคนละ 1 แผ่น
2. ผู้วิจัยมอบหมายโจทย์ให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนสรุปสาระสำคัญในสิ่งที่เรียนรู้ จากวีซีดีชุด “ความรู้ด้านสุขาภิบาลอาหาร” ลงบนกระดาษ A4 ที่แจกให้และชี้แจงให้ผู้เข้าอบรมทราบว่าผู้วิจัยได้จัดสรรรางวัล 3 รางวัลสำหรับผู้ที่สามารถสรุปสาระสำคัญของวีซีดีชุดนี้ได้ดีที่สุดโดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนนที่แจกให้ (ตารางที่ 1) และเพื่อเป็นการท้าทายมากยิ่งขึ้นผู้เข้าอบรมต้องสรุปสาระสำคัญนี้บนพื้นที่กระดาษ A 4 เพียง 1 หน้ากระดาษและภายในเวลา 5-10 นาที หลังจากวีซีดีจบลง
3. เปิดวีซีดีชุด **ความรู้ด้านสุขาภิบาลอาหาร**
4. หลังจากชมวีซีดี เมื่อผู้เข้าอบรมตอบโจทย์ในข้อ 2. เสร็จแล้วหรือครบระยะเวลา 10 นาที ผู้วิจัยแจ้งผู้เข้าอบรมให้กลับเข้ากลุ่มเพื่อร่วมกันคัดสรรสมาชิกในกลุ่มที่สรุปสาระสำคัญได้ดีที่สุดโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่แจกให้ (ตารางที่ 1 แจกให้ทุกคนแต่ตารางที่ 2 แจกให้กลุ่มละ 1 ชุด) กำหนดระยะเวลาเข้ากลุ่ม 15 นาที
5. ให้ผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมชิ้นงานบทสรุปทางความคิดเรื่องการสุขาภิบาลอาหารไว้ทุกกลุ่ม และทุกคนโดยนำชิ้นงานของผู้ชนะของแต่ละกลุ่มเอาติดโชว์ไว้บนบอร์ดหน้าห้องเพื่อให้ผู้วิจัยจะได้พิจารณาคัดสรรผู้ที่สามารถสรุปความคิดรวบยอดได้ดีที่สุดของชั้นเรียน 3 อันดับ ซึ่งจะประกาศผลการตัดสินก่อนแจกแบบสอบถามหลังการร่วมโปรแกรมการเรียนรู้
6. ผู้วิจัยสรุปความคิดรวบยอดร่วมกับผู้เข้าอบรมในหลักการด้านสุขาภิบาลอาหารทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานที่, ปัจจัยด้านอาหาร, ปัจจัยด้านภาชนะอุปกรณ์, ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านสัตว์และแมลงนำโรคผู้วิจัยใช้ระยะเวลาสรุป 5 นาที

-----พัก 5 นาที-----

ขั้นที่ 5 การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติของผู้เข้าอบรมเอง

อุปกรณ์เครื่องมือที่ต้องใช้ ได้แก่

1. ไมโครโฟนและเครื่องขยายเสียง
2. เครื่องเล่นวีซีดี
3. LCD Projector
4. กระดาษ A4
5. วีซีดีชุด “สุขนิสสัยที่ดีในการปรุงประกอบและบริโภคอาหาร” (ความยาว 10 นาที)
6. วีซีดีชุด “สุขนิสสัยที่ดีในการปรุงประกอบและบริโภคอาหารฉบับเฉลย” (ความยาว 10 นาที)

วิธีดำเนินการ

1. ผู้ช่วยวิจัยแจกกระดาษ A4 ให้ผู้เข้าอบรมคนละ 1 แผ่น
2. ผู้วิจัยมอบหมายโจทย์ขณะชมวีซีดีให้ผู้เข้าอบรมแต่ละคนพิจารณาว่าบทบาทใดบ้างที่ควรปฏิบัติและบทบาทใดที่ไม่ควรปฏิบัติโดยอาศัยหลักสุขาภิบาลอาหาร
3. เปิดวีซีดีชุด **สุขนิสสัยที่ดีในการปรุงประกอบและบริโภคอาหาร**
4. เมื่อวีซีดีจบลงให้ผู้เข้าอบรมกลับเข้ากลุ่มเพื่อหาข้อสรุปของโจทย์ที่ผู้วิจัยมอบหมายไว้ ใช้ระยะเวลา 5-10 นาที
5. เปิดวีซีดีชุด **สุขนิสสัยที่ดีในการปรุงประกอบและบริโภคอาหาร ฉบับเฉลย** ซึ่งผู้เข้าอบรมจะได้คำตอบที่เป็นข้อยุติการถกเถียงโจทย์ในข้อ 2
6. ผู้ช่วยวิจัยแจกกระดาษคำตอบผลงานกลุ่มในขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์คืนให้แต่ละกลุ่มและแจกกระดาษ A4 เพิ่มให้อีกกลุ่มละ 1 แผ่น
7. ผู้วิจัยมอบหมายให้แต่ละกลุ่มย้อนกลับไปดูปัญหาที่กลุ่มได้ร่วมกันอภิปรายไว้ในต้นชั่วโมงเพื่อพิจารณาปัญหา สาเหตุของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะหนึ่งซึ่งแนวทางแก้ไขปัญหานี้ควรเป็นวิธีการที่สามารถปฏิบัติได้จริงซึ่งผู้เข้าอบรมต้องวางบทบาทตนเองในการ

แก้ปัญหาโดยเป็นทั้งผู้บริโภคอาหารและผู้สัมผัสอาหาร ขั้นตอนข้อนี้ใช้ระยะเวลาในกลุ่ม 15 นาที

8. เมื่อกลุ่มใดทำเสร็จแล้วให้ส่งกระดาษคำตอบกับผู้วิจัย

9. ผู้สอนกล่าวสรุปโปรแกรมการเรียนรู้ในสิ่งที่ได้ร่วมกิจกรรมด้วยกันมาตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย และมอบรางวัลแก่ผู้เข้าอบรมที่สามารถสรุปความคิดรวบยอดด้านสุขาภิบาลอาหารได้ดีที่สุด 3 อันดับพร้อมกล่าวชมเชย ใช้ระยะเวลา 5 นาที

ขั้นตอนที่ 6 การทดสอบหลังดำเนินการวิจัย ในหมวด 2 ของแบบสอบถาม

อุปกรณ์เครื่องมือที่ต้องใช้ ได้แก่ แบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

วิธีดำเนินการ

1. ผู้ช่วยวิจัยแจกแบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

2. ผู้วิจัยชี้แจงการเก็บข้อมูลหลังดำเนินการวิจัยว่าจะขอเก็บข้อมูลเป็นระยะทุกๆ 1 สัปดาห์ต่อเนื่องจนครบ 4 ครั้ง และเตือนให้ผู้เข้าอบรมอย่าลืมรหัสลับของตนเองและให้เขียนรหัสลับบนมุมแบบสอบถามทุกครั้งพร้อมทั้งแจ้งผู้เข้าอบรมว่าให้ตอบแบบสอบถามตามความรู้สึของท่านโดยไม่มีอะไรถูกหรือไม่มีอะไรผิด

3. ผู้เข้าอบรมทำแบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหารใช้เวลา 20 นาที

4. ผู้ช่วยวิจัยเก็บแบบสอบถามการตระหนักรู้ถึงอันตรายและการป้องกันตนเองเพื่อการสุขาภิบาลอาหาร

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ มีดังต่อไปนี้

1. คร.ไพบุลย์ ดาวสคไส	คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. นางโสภิตา ดาวสคไส	พยาบาลวิชาชีพ 7 ศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติด จังหวัดขอนแก่น
3. คร.สุทัศน์ ธรรมคุณ	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพิษณุโลก
4. นายสุนิสิต สุจิตานนท์	มูลนิธิวิจัยและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก
5. พ.ศ.ไพบุลย์ ทองศรี	มูลนิธิวิจัยและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก
6. นางชลอ เพ็ชรมนโนราช	มูลนิธิวิจัยและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก
7. นางสงัด ทองศรี	มูลนิธิวิจัยและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก
คณะอาจารย์ผู้รับผิดชอบโรงอาหารโรงเรียนประถมศึกษาเขตจังหวัดพิษณุโลก	
8. นางสาวอำนวย ผ่านสมบัติ	โรงเรียนบ้านแม่ระหัน
9. นางเสวย เต็งมงคล	โรงเรียนบ้านแม่ระหัน
10.นางสมศรี บุญส่ง	โรงเรียนบ้านวังนกนางแอ่น
11.นางสาวมยุรี ขวมนันท์	โรงเรียนบ้านแม่ระหัน
12.นางสาวณิกานต์ คำน้ำปาด	โรงเรียนบ้านแก่งกุลาสามัคคี
13.นางลำดวน วรรณไทย	โรงเรียนห้วยพลู
14.นางพิสมัย พรหมอาสน์	โรงเรียนบ้านแก่งกุลาสามัคคี
15.นางเพลิน อิมวิทยา	โรงเรียนวัดตาปะขาว
16. นายชูชาติ อิมวิทยา	โรงเรียนบ้านตุม
17. นายสุนทร เกตุเทศ	โรงเรียนวัดบางสะพาน
18. นางสาวทัศนีย์ แสงศิริ	โรงเรียนบ้านแก่งจูงนาง
19. นางศศิรัฐ รอดภัย	โรงเรียนวัดบางสะพาน
20. นายทวี ทองน้อย	โรงเรียนบ้านแม่ระหัน
21. นายวิเชียร พิลา	โรงเรียนบ้านห้วยพลู

22. นางกชกร ลิ้มตระกูล	โรงเรียนวัดบางสะพาน
23. นายอารีย์ ลิ้มตระกูล	โรงเรียนวัดบางสะพาน
24. นางนวพร โพธิสุวรรณ	โรงเรียนบ้านน้อย (ชุมชน้อย)
25. นางจิราพร ชื่นเกษร	โรงเรียนวัดบางสะพาน
26. นางชินะพร ผลสงเคราะห์	โรงเรียนบ้านแก่งจูงนาง
27. นายสุรกิต ศรีคำ	โรงเรียนบ้านน้อยชุมชีเหล็ก